

né, aby štátna pomoc mladej generácii prihliadala aj na širšie morálno-politické, spoločenské, vzdelávacie, ekonomické a sociálno-psychologické problémy. Ide o zameralenie pomoci na širšiu participáciu, na dosa-

hovanie stabilnej a perspektívnej identity mladej generácie v podmienkach rýchleho celosvetového spoločenského a ekonomického pohybu.

Ondrej Baláž

ZDENĚK HELUS: Psychologie. Praha : Fortuna, 2000. 119 s.

Učebnicu prof. PhDr. Zdenka Helusa, DrSc., schválilo Ministerstvo školstva, mládeže a telesnej výchovy Českej republiky roku 1995 ako učebnicu pre gymnáziá. Roku 2000 vyšlo už jej tretie vydanie. Učebnica teda dopĺňa škálu podobných textov v ČR, ako sú práce I. Gillernovej – M. Malotínovej: Psychologie pro střední školy. Praha 1992 a L. Nováka: Základy psychologie – učební text pro střední školy. Praha 1993. V učebnici, o ktorej informujeme, autor prezentuje len určitý výber z klasických, resp. typických psychologických tém. Poskytuje tak študentovi základný orientačný rámec na pochopenie iných ľudí a seba samého.

Text učebnice je rozdelený do štyroch častí.

V prvej časti **Uvedení do vědecké psychologie** autor vymedzuje predmet psychológie ako štúdium „správania, prežívania, postojov a vlastností ľudí“ (s. 13). Konštatuje, že psychológia sa zaoberá aj osobnosťou a jej vývinom, krízami ľudí a ich úsilím vymaniť sa z týchto kríz a snahou realizovať svoju životnú cestu. História psychológie člení na prvú, predvedeckú etapu (Platón, Aristoteles, T. Akvinský), druhú etapu vymedzuje témou vedomia (R. Descartes, J. Locke), tretiu etapu predstavuje „dejinná križovatka“

(G. W. Leibnitz), nasleduje vznik psychológie ako vednej disciplíny (W. Wundt). Zo súčasných smerov autor upozorňuje na systém hlbinej psychológie, neobehaviorizmus, kognitívnu psychológiu, humanistickú psychológiu a transpersonálnu psychológiu. Psychologické disciplíny sa nečlenia podľa nejakého kritéria, autor sa obmedzil len na konštatovanie, že k hlavným psychologickým disciplinám patrí všeobecná psychológia, vývinová psychológia, sociálna psychológia a patopsychológia. Informuje čitateľa o tom, aké problémové okruhy tieto disciplíny riešia. Z aplikovaných disciplín autor upozorňuje na pedagogickú psychológiu, klinickú psychológiu, psychológiu práce a poradenskú psychológiu. Štruktúra a obsah prvej časti učebnice sú porovnateľné s našimi učebnicami psychológie pre stredné školy.

Druhá časť učebnice má názov **Pohled na psychologii osobnosti**. Autor najprv charakterizuje tri odlišné prístupy k pojmu osobnosť: a) osobnosť ako problém celistvosti človeka, b) osobnosť ako ústredná téma vyrovnávania sa človeka s jeho okolím a sebou samým, c) osobnosť ako možnosť realizovať vnútorné potenciality, vyjadriť vlastnú jedinečnosť a vyjadriť zmysel vlastného

života. Vychádzajúc z uvedeného autor definuje osobnosť ako sústavu vlastností charakterizujúcich celistvú individualitu konkrétneho človeka, zameraného na realizáciu životných cieľov a rozvinutie vlastných potencialít. V štruktúre osobnosti potom rozlišuje: vlastnosti osobnosti, rysy (črty) osobnosti, stavy osobnosti, skúsenostné obsahy a procesy a činnosti. S takýmto členením sa v našej literatúre nestretávame. V tejto časti učebnice autor opisuje konštitučné vlastnosti, temperament, schopnosti a charakter. K zameranosti osobnosti, čím má na mysli „orientáciu jedinca na určité ciele, usilovanie o určité hodnoty“ (s. 44), je zaradená problematika potrieb, motivácie, záujmov, porúch zameranosti (citová deprivácia, frustrácia) a sebarealizácie osobnosti.

Tretia časť učebnice má názov **Pohľad na psychológiu učení**. V prvej kapitole autor definuje učenie ako „činnosť, ktorou jedinca získava, rozširuje a prehĺbuje svoje poznatky o svete, osvojuje si nové zručnosti a postupy, mení svoje správanie i vlastnosti, rozvíja a kultivuje svoju osobnosť, učenie prebieha na základe vyhodnocovania a vy-

užívania priebehu i výsledkov predchádzajúcich činností – teda na základe skúsenosti“ (s. 58). Z druhov učenia charakterizuje učenie podmieňovaním, učenie pokusom a omylom, senzomotorické učenie, verbálne učenie, pojmové učenie, učenie vhladom a riešením problému a učenie napodobňovaním. Posledná kapitola tretej časti je venovaná „desatorú“ zásad efektívneho štúdia. Táto časť je veľmi vhodne metodicky koncipovaná.

Posledná časť má názov **Psychologie mezilidských vztahů a životní cesty člověka**. Obsahom tejto časti sú otázky interakcie, komunikácie medzi ľuďmi a otázky socializácie osobnosti. Životnú cestu človeka interpretuje autor na základe epigenetických štádií vývinu osobnosti podľa E. H. Eriksona.

Význam učebnice spočíva predovšetkým v možnosti bez jazykovej bariéry porovnať naše stredoškolské učebnice s uvedenou učebnicou. Po jej preštudovaní učiteľ iste nájde aj kreatívne námety pre vlastnú pedagogickú činnosť.

Viliam Kubáni

OZNAM

Redakcia časopisu *Pedagogická revue*
ponúka celé ročníky

PR 2001 a 2002 za polovičnú cenu + poštovné.

Zľavnené ročníky si môžete objednať v redakcii písomne.

PR 2001 (alebo PR 2002) + poštovné = 124,- Sk

PR 2001 + PR 2002 + poštovné = 240,- Sk

Redakcia